

2008-2011

Eindrapportage Sociale Agenda

Eindrapportage Sociale Agenda 2008-2011

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
H.1 Opbrengsten in beeld	3
1.1 Doelstellingen en aanpak	3
1.2 Wat heeft het opgeleverd?	4
H.2 Opbrengsten in beeld	7
2.1 Focus op Jongeren	7
2.1.1 Onderwijs en arbeidsmarkt en jongeren in kwetsbare posities.....	7
2.1.2 Vakmanschap in zorg en techniek.....	8
2.1.3 Participatie van jongeren	9
2.1.4 Ouderbetrokkenheid	10
2.1.5 Laaggeletterdheid.....	10
2.2 Eerste fase sociale agenda: 2008-2009.....	13
2.2.1 Onderwijs en arbeidsmarkt	13
Voortijdig Schoolverlaten	13
Jeugdwerkloosheid.....	14
Arbeidsmarkt.....	15
Laaggeletterdheid.....	16
2.2.2 Integratie en Participatie	17
Sociale Cohesie, ontmoeting en actief burgerschap	17
Integratie in het onderwijs	18
H.3 Financiën.....	20

Inleiding

De Sociale Agenda was een provinciebreed programma dat door de commissie Simons in opdracht van het IPO is ontwikkeld. Aanleiding hiervoor was de constatering dat er sprake was van versnippering van inzet en subsidies in het maatschappelijke veld en een onduidelijke rol van provincies op sociaal terrein. Doelstelling van het programma was het bevorderen van sociale samenhang, het voorkomen van uitsluiting en het verbeteren van de sociale infrastructuur. Het programma 2008-2011 was enerzijds gebaseerd op een sociaal rapport (Sociaal Rapport Provincie Utrecht, oktober 2006) en anderzijds op debatten die zijn gevoerd met de gemeenten, maatschappelijke organisaties, scholen en burgers. Daaruit zijn de meest urgente maatschappelijke problemen in kaart gebracht en vastgesteld en doorvertaald naar thema's voor de Sociale Agenda 2008-2011. In het uitvoeringsprogramma Sociale Agenda van de Provincie Utrecht stonden twee thema's centraal: Integratie & Participatie en Onderwijs & Arbeidsmarkt. In het uitvoeringsprogramma werd aangesloten op de afspraken en ambities in het coalitieakkoord van 2007. Bij het realiseren van deze ambities ging het toenmalig College uit van de vraag hoe gemeenten, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners ondersteund kunnen worden in het uitvoeren van hun (wettelijke) taken en hoe de maatschappelijke effecten van hun inspanningen vergroot kunnen worden.

Sociale Agenda in twee fasen

De Sociale Agenda 2008-2011 is opgeknipt in twee fasen. Na twee jaar van uitvoering werd door de breedheid van het programma een focus gemist. In maart 2010 stemden Provinciale Staten in met het aanbrengen van een focus binnen het bestaande programma. Het programma dat in haar oorspronkelijke doelstelling van 2008 een veelheid aan thema's en doelgroepen kende, werd vanaf 2010 gericht ingezet op het versterken van de mogelijkheden van jongeren in kwetsbare posities in de aansluiting van onderwijs en voorbereiding op werk, de directe leefomgeving en de betrokkenheid van ouders. De globale doelstellingen van de thema's, zoals verkend in de kaderstelling Focus op Jongeren (maart 2010) werden uitgewerkt naar resultaatsafspraken. De aanpak van laaggeletterdheid en vakmanschap in zorg en techniek werden als thema's uit de eerste fase doorgezet.

Zowel het uitvoeringsprogramma van de eerste fase (2008-2009) als van de tweede fase (2010-2011) zijn vastgesteld door Provinciale Staten.

Verantwoording

Met de vaststelling van de kaderstelling voor de Focus op Jongeren op 22 maart 2010 door Provinciale Staten werd de eerste fase van de Sociale Agenda afgerond. Over het inhoudelijke beleid en de resultaten van de projecten zijn Provinciale Staten reeds geïnformeerd per voortgangsrapportage in november 2009 (14 september 2009, 2009INT247967, voortgangsrapportage Sociale Agenda juli 2008- september 2009).

In deze eindrapportage wordt u geïnformeerd over de belangrijkste opbrengsten en financiële verantwoording van het vierjarige programma Sociale Agenda, dat eind 2011 grotendeels is afgerond.

Leeswijzer

De rapportage is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1, Opbrengsten in beeld, brengen we in brede zin de opbrengsten van het programma in beeld in relatie tot de doelstellingen en de wijze waarop de doelen bereikt zijn. U kunt dit hoofdstuk lezen als een samenvatting van het programma. In deel 2 van de rapportage, resultaten nader beschouwd, leest u per thema de doelen, resultaten en financiën voor de 2 fase (Focus op jeugd) en voor de 1^e fase de doelen, aantallen projectactiviteiten per doelstelling en de financiën. In hoofdstuk 3 vindt u de financiële verantwoording van het programma.

H.1 Opbrengsten in beeld

1.1 Doelstellingen en aanpak

1.1.1 Programma Sociale Agenda in twee fasen

1^e fase 2008-2009

Voor de eerste fase, 2008-2009, van het Programma is een uitvoeringsprogramma vormgegeven rondom maatschappelijke kwesties die in 2007 als urgent golden. Maatschappelijke organisaties, gemeenten en bedrijven zijn actief benaderd en uitgenodigd om de maatschappelijk urgente aandachtspunten binnen de provincie aan de oppervlakte te brengen. Op basis van deze bevindingen en gesprekken, en het sociaal rapport 2007, zijn de (beleids)kaders van de Sociale Agenda (Uitvoeringsprogramma Sociale Agenda 2008 – 2011) tot stand gekomen. Doel daarvan was dat de provincie de uitvoering van beleid faciliteerde, de totstandkoming van nieuwe initiatieven bevorderde, goede voorbeelden verspreidde en zoveel mogelijk knelpunten zou helpen oplossen. Daartoe riep de provincie een regeling in het leven waarmee subsidie verstrekt kon worden aan projecten die zich richtten op:

- meer duurzame contacten tussen verschillende etnische bevolkingsgroepen
- integratie in het onderwijs
- de aanpak van voortijdig schoolverlaten
- de aanpak van jeugdwerkloosheid
- toeleiding naar de arbeidsmarkt
- het verminderen van laaggeletterdheid

Bovengenoemde thema's werden onderverdeeld in de lijnen Onderwijs&Arbeidsmarkt en Integratie&Participatie.

Naast de financiële prikkels werd een platform- en regisseursfunctie gecreëerd door het organiseren van werkconferenties. Daardoor ontstond er een netwerk van samenwerkende partijen. Met dit alles vervulde de Provincie haar aanjagende en ondersteunende rol in het veld waarmee de sociale infrastructuur werd versterkt.

2^e fase 2010-2011

Omdat er in de eerste fase al zoveel nieuwe initiatieven in gang waren gezet en er sprake was van een aantal verschuivingen in de maatschappelijke en economische ontwikkeling inclusief de kerntakendiscussie binnen de provincie, werd de keuze gemaakt de kaders van de Sociale Agenda te actualiseren en focussen. Op basis van ervaringen en het netwerk uit de eerste fase, de provinciale wettelijke taak voor de jeugdzorg en de toenmalige actualiteit van economische teruggang, werd de focus gelegd op participatie van kwetsbare jeugd. Daarbij stond versterking van een sluitende aanpak onderwijs, werk en huisvesting centraal.

In maart 2010 hebben Provinciale Staten ingestemd met het aanbrengen van een focus binnen het bestaande programma. Daarmee werd de opgave voor deze tweede fase van de Sociale Agenda het versterken van de mogelijkheden van jongeren in kwetsbare posities in onze samenleving binnen de bestaande programmalijnen Onderwijs&Arbeidsmarkt en Participatie.

In de tweede fase is de aanpak verschoven van een projectmatige naar een procesmatige door het organiseren van structurele samenwerking tussen stakeholders en het toevoegen van kennis voor regionale versterking van bestaande en nieuwe initiatieven.

Subsidiebijdragen zijn in deze periode uitsluitend ingezet in de vorm van startsubsidies voor duurzame en bovenlokale initiatieven. Dat vereiste langere en intensievere voortrajecten met als resultaat een duurzame subsidie-onafhankelijke aanpak.

1.2 Wat heeft het opgeleverd?

In de eerste fase, 2008-begin 2010 is een veelheid aan goede initiatieven en projecten van de grond gekomen. Het subsidie-instrument waar we in de eerste fase mee werkten, heeft een nieuw netwerk aangeboord met veelbelovende ideeën en uitwerkingen op het sociale domein binnen onze provincie. Over de inhoud van deze projecten bent u geïnformeerd per voortgangsrapportage (14 september 2009 (B-stuk 2009INT247967); voortgangsrapportage Sociale Agenda juli 2008-september 2009). In deze eindrapportage vindt u over de eerste fase de financiële verantwoording per thema en de inzet per subthema. We geven hier een korte schets per thema.

1.2.1 Participatie

In de eerste fase van de Sociale Agenda is in Zeist, Maarsse en IJsselstein ingezet op sociale herstructurering van achterstandswijken volgens de methodiek van capaciteitsgericht werken. In die methodiek staat de inzet en betrokkenheid van bewoners centraal.

In de tweede fase is gefocust op de sociale infrastructuur van jongeren, waarbij is ingezet op de verbinding van formele (o.a. onderwijs en welzijn) en informele (wijk, gezin, sportvereniging) netwerken en de betrokkenheid en inzet van jongeren bij hun leefomgeving. Met dit 'eigen kracht' concept zetten we in op het initiatief en talent van de jongere voor de versterking van hun positie in de maatschappij. We constateerden dat er nog nauwelijks samenwerking is tussen welzijnsorganisaties op dit terrein en tussen welzijnsorganisaties en andere sectoren zoals onderwijs. Onderzoek in onze provincie liet zien dat samenwerkingsinitiatieven sterk projectmatig van opzet en financiering zijn. Ook bleek dat van daadwerkelijke participatie (betrokkenheid en verantwoordelijkheid) nauwelijks sprake is. Dat kwam overeen met de bevindingen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitgebracht in de publicatie 'Van Projectencarrousel naar Zalmgedrag'. Samen met het ministerie van BZK hebben we in een werkconferentie voor gemeenten, onderwijs en welzijns- en sportorganisaties uit de provincie Utrecht aandacht gevraagd en kennis gedeeld over het nut en de noodzaak van het meten van maatschappelijk rendement bij projecten. We hebben het belang geagendeerd van het denken in termen van participatie van de doelgroep, maatschappelijk rendement en het maken van kosten/batenanalyses bij de onderbouwing en verantwoording van publieke uitgaven. Deze manier van werken is met gemeenteambtenaren uit de regio verder uitgewerkt in een kennisatelier in november jl.

We hebben daarmee bijgedragen aan kennis over het versterken van doelgerichte en structurele samenwerking, minder subsidieafhankelijkheid, meten=weten en het belang van participatie van de doelgroep bij initiatieven voor (en door!) kwetsbare groepen in onze provincie. In essentie komt dat neer op 'hoe bereik je meer met minder' waarmee we vanuit het programma in tijden van bezuinigingen en een terugtrekkende overheid, in een grote behoefte bij maatschappelijke organisaties hebben voorzien.

1.2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt

Onderwijs, een goede woonplek en werk zijn essentieel voor een zelfstandige toekomst van jongeren. Helaas groeien niet alle kinderen en jongeren op in een omgeving waar leren, werken en meedoen aan de maatschappij wordt gestimuleerd. Voortijdig schoolverlaters, jongeren uit de jeugdzorg, zwerfjongeren, wajongers: het zijn maar een paar voorbeelden van kwetsbare jongeren. In de eerste fase van de Sociale Agenda hebben we geïnvesteerd in initiatieven en een netwerk zoals vier arbeidstrainingscentra voor jongeren uit het praktijk- en speciaal onderwijs, een jongerenloket,

voorzieningen voor wonen-leren-werken en een provinciale monitor voortijdig schoolverlaten waarmee de effectiviteit van beleidsinstrumenten gemeten kan worden.

Er bestaan veel initiatieven om de positie van jongeren in kwetsbare posities te versterken. Met het programma signaleerde we dat initiatieven om deze groep jongeren op- en toe te leiden naar werk over het algemeen projectmatig van opzet zijn en de weg naar structurele inbedding nog nauwelijks is ingezet. Uit de diverse projecten zijn de volgende lessen te leren:

- *Focus op onderwijs en werk*
Onderwijs en werk zijn essentieel voor een zelfstandige toekomst van jongeren. Om kwetsbare jongeren een kans te geven op de arbeidsmarkt, is het noodzakelijk dat er meer alternatieve, arbeidsgerichte trajecten zijn. waardoor de stap naar de arbeidsmarkt kansrijk wordt. Duurzame leerwerkvoorzieningen blijken mogelijk wanneer er sprake is van zakelijke partners, serieuze PR, 'bedrijfsechtheid' en goede alternatieve vormen van financiering.
- *Betrokkenheid werkgevers*
Betrokkenheid van werkgevers bij opleiding en plaatsing van kwetsbare jongeren is van vitaal belang. Het gaat immers om werknemers die in de regel moeilijk aan werk komen en waar begeleiding vanuit onderwijs naar werk een investering vraagt van zowel onderwijs als werkgevers.
- *Samenwerking tussen en stakeholdership van alle betrokken partners*
Alleen als iedereen meedoet, worden jongeren in kwetsbare posities goed geholpen in het zetten van stappen naar een zelfstandig bestaan. Onderwijs, bedrijfsleven, zorg, woningbouwcorporaties, gemeente, UWV en jobcoachorganisaties dienen daarom zoveel mogelijk hun krachten te bundelen. Daarbij is samenwerking niet vrijblijvend; vastgelegd wordt de inzet en inbreng van partners in relatie tot het te bereiken doel.

Met het onderzoek 'Leerwerkplaatsen voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt in de provincie Utrecht' is geanalyseerd waarom sommige initiatieven werken en anderen niet. En bovenal hoe bestaande en nieuwe initiatieven kunnen toewerken naar onafhankelijkheid en daardoor minder kwetsbaar zijn ten aanzien van subsidies en giften van anderen. Uit het onderzoek blijkt dat duurzame leerwerkvoorzieningen mogelijk zijn wanneer er sprake is van zakelijke partners, serieuze PR, 'bedrijfsechtheid' en goede alternatieve vormen van financiering. Het rapport is de basis voor het format businessplan met bijbehorende handleiding. Om de informatie praktisch toepasbaar te maken hebben we voor bestaande leerwerk- en toeleidingsorganisaties en nieuwe initiatiefnemers een format voor een businessplan ontwikkeld inclusief handleiding. Het is veelvuldig ingezet bij gesprekken met partners in het veld als handreiking en informatiebron voor een duurzame aanpak. Want hoe duurzamer de aanpak, hoe meer kwetsbare jongeren de kans geboden kan worden op een goed arbeidsmarktvoorbereiding en- toeleiding.

Een belangrijke voorwaarde om deel te nemen aan de arbeidsmarkt, is het voldoende beheersen van basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen, ofwel; geletterd zijn. Om de participatie van kwetsbare groepen in onze provincie te vergroten, heeft het programma actief bijgedragen aan de aanpak van laaggeletterdheid. Resultaat uit de eerste fase van het programma waren de totstandkoming van twee regionale samenwerkingsverbanden waar in totaal tien gemeenten samenwerken aan het verminderen van laaggeletterdheid in hun regio. In de loop van de programmaperiode werd bekend dat laaggeletterdheid niet alleen volwassenen aangaat, maar ook onder jongeren veel voorkomt. Met de Focus is daarom in de tweede fase de bestrijding van laaggeletterdheid onder jongeren op de agenda gezet. Uit onze provinciale monitor laaggeletterdheid bleek dat er binnen gemeenten, ondanks het participatiebudget¹ nog weinig

---

¹ Vanaf 2009 is de Wet participatiebudget in werking getreden. Met het participatiebudget worden de gemeentelijke middelen voor reïntegratie (WWB-werkdeel), inburgering en volwasseneneducatie gebundeld in één specifieke uitkering voor gemeenten. – Ministerie SZW.

integraal wordt samengewerkt tussen verschillende beleidsterreinen. Laaggeletterdheid onder jongeren is namelijk niet alleen een zaak voor het onderwijs; het wordt vaak geconstateerd in combinatie met andere problemen: lage opleiding, laag opgeleide ouders, werkloosheid, schuldenproblematiek, soms zelfs dakloosheid. We hebben gemeenten ondersteund bij hun behoefte aan cijfers over jongeren met weinig basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen), over mogelijke inzet van budgetten, de versterking van samenwerking tussen lokale en regionale partijen en het bereiken van de doelgroep.

Binnen het thema onderwijs&arbeidsmarkt is ook een bijdrage te leveren aan de instroom in de Utrechtse tekortsectoren Zorg en Techniek. Goede vakopleidingen vragen samenwerking tussen de onderwijssectoren (bijv. vmbo-mbo) en tussen onderwijs en bedrijfsleven; ook wel publiek-private samenwerking genoemd. Goede vakopleidingen met betrokkenheid van werkgevers bieden aantrekkelijke opleidingen en stageplaatsen. Ze zijn een manier om jongeren betrokken te houden bij hun opleiding en toekomst, voortijdig schoolverlaten te voorkomen en instroom van goed opgeleid vakpersoneel in onze provincie te garanderen. Woerdens Techniek Talent en Techniek Gilde Eemland zijn initiatieven die we in de eerste fase hebben gerealiseerd, waarbij gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven in de regio zich gezamenlijk inzetten voor het vergroten van instroom van jongeren in het technisch beroepsonderwijs en om het technisch (vervolg-)onderwijs een nieuwe impuls te geven. In de tweede fase is Utrechts Techniek Talent tot stand gekomen en zijn we actief met de zorgpartners aan de slag gegaan om structurele samenwerkingsverbanden van de grond te krijgen. Dat heeft geresulteerd in Woerdens Zorg Talent en instrumenten om jongeren te informeren over opleidingen, zorgberoepen, werkgevers, stages en inkomsten in de zorg in de provincie Utrecht.

H.2 Opbrengsten in beeld

2.1 Focus op Jongeren

2.1.1 Onderwijs en arbeidsmarkt en jongeren in kwetsbare posities

Doel:

- Stimuleren duurzame trajecten voor kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt.
- Delen kennis over succesvolle aanpakken d.m.v. werksessies en conferenties.

Behaalde resultaten:

- Door stichting Werkartaal, Stichting Bouwloods, stichting WerkEnLeren, stichting The Colour Kitchenstichting Duurzaam Ondernemen en Leren, de gemeenten Veenendaal en De Lasenberg te Soest zijn extra leerarbeidsplaatsen voor kwetsbare jongeren zoals wajongers ontwikkeld in samenwerking met onderwijs (roc's , speciaal- en praktijkonderwijs), ondernemers, zorgaanbieders, uuv, jobcoachorganisaties en/of gemeenten.
- Er is onderzoek gedaan naar de eigenschappen van duurzame leerarbeidsplaatsen voor kwetsbare jongeren wat naast een rapport praktisch toepasbaar is gemaakt door het ontwikkelen van een format voor een businessplan inclusief handleiding. Daarmee kunnen zowel nieuwe als bestaande initiatieven nagaan of de aanpak ondernemend en duurzaam genoeg is.
- Er is een overzicht van arbeidsmarkttoeleidingstrajecten voor kwetsbare jongeren in de Utrechtse regio.
- Er zijn afspraken gemaakt over verduurzaming met de vier arbeidstrainingscentra (ATC) voor jongeren uit het speciaal- en praktijkonderwijs, zoals die in de eerste fase met ondersteuning van de provincie tot stand zijn gekomen. Twee van de vier (ATC Amersfoort en ATC De Schakel) opereren in een zodanig stevig netwerk dat er sprake is van een duurzame aanpak. Bij de andere twee ATC's is dat onvoldoende gelukt en hebben de betreffende scholen de stekker er uit getrokken.
- Met het regionale platform PRO-REC Midden Nederland (scholen voor praktijkonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs uit de regio) zijn de belangrijkste aandachtspunten gedetecteerd die de scholen moeten oppakken om de voorbereiding en plaatsing voor hun leerlingen op de arbeidsmarkt te optimaliseren. Hierin hebben we Utrechtse werkgevers, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (wet Werken Naar Vermogen), de stichting Werkscholen en CNV-Jong nauw betrokken.
- Drie werkconferenties om kennis op te halen, aan te scherpen, te delen en netwerkvorming tot stand te brengen:
  - Conferentie over de toeleiding naar werk van jongeren met een beperking met ruim 120 deelnemers uit onderwijs, gemeenten, zorginstellingen, het bedrijfsleven en van reïntegratie- en onderzoeksinstellingen.
  - Mini-conferentie met werkgevers waarin de vragen centraal stonden wat werkgevers nodig hebben om een leerling met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen/houden en welke rol het Utrechtse bedrijfsleven heeft en/of ziet om de positie van deze groep jongeren op de arbeidsmarkt te versterken.
  - Werkconferentie in samenwerking met Bouwend Nederland Midden-Nederland over de kansen voor jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt (o.a. Wajongeren) in de bouw. Vertegenwoordigers van acht gemeenten in Utrecht en 't Gooi praatten tijdens de bijeenkomst vertegenwoordigers van bouwbedrijven, werkgeversorganisaties en de

opleidingbedrijven in de bouw over de mogelijkheden hierin gezamenlijk op te trekken. Samenwerking tussen gemeenten en werkgevers zorgt dat vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd kunnen worden.

- Werkconferentie over de belangrijkste aspecten van arbeidsmarktvoorbereiding en toeleiding van jongeren uit het voortgezet speciaal- en praktijkonderwijs met betreffende onderwijsinstellingen uit de regio.

Uitdagingen voor het veld:

De ontwikkelingen die we met het veld in gang hebben gezet sluiten goed aan op de nieuwe wet werken naar vermogen. Daarnaast hebben we als programma de stichting Werkscholen (ingesteld door het huidige kabinet) geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen in onze regio zodat die benut kunnen worden bij de verkenning en invoering van De Werkschool in de regio. De Werkschool is bedoeld voor jongeren die via praktijkervaring en zorgvuldige begeleiding, aan de slag kunnen in een betaalde baan. Jongeren tussen de 16 en 21 jaar die als leerling staan ingeschreven bij het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs. Het gaat om banen waarvoor in de praktijk aangeleerde (gecertificeerde) taken meer tellen dan een diploma. Als overkoepelende organisatie kan De Werkschool landelijke en regionale budgetten voor onderwijs, zorg en werktoeleiding die nu versnipperd zijn, op een slimme en verantwoorde manier bundelen en gericht inzetten.

2.1.2 Vakmanschap in zorg en techniek

Doel:

- Stimuleren en realiseren van regionale publiek-private samenwerking in zorg en techniek.

Behaalde resultaten:

- Er zijn vier projecten gestart om de instroom in de zorg en techniek te vergroten door gerichte samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven/zorgorganisaties, waaronder Woerdens Zorg Talent en Utrechts Techniek Talent.
- Er is een campagne ontwikkeld om het web-based instrument Switchboard Zorg en Techniek onder de aandacht van gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven te krijgen zodat het actief gebruikt wordt om aanbod en vraag op de arbeidsmarkt van zorg en techniek in regio's in beeld te hebben en de aansluiting te versterken. Switchboard fungeert als barometer dat aan belanghebbenden voortdurend inzicht geeft in de actuele situatie op de onderwijsarbeidsmarkt en knelpunten in beeld brengt op het gebied van in-, door- en uitstroom van gekwalificeerde technici en zorgpersoneel.
- Er is met de stichting Utrechtzorg en het kenniscentrum Calibris een conferentie gerealiseerd over arbeidsmarkt en zorg in de provincie Utrecht voor zorginstellingen, onderwijs, kenniscentra en koepels, waarbij de regionale trends en mogelijkheden zijn gepresenteerd en met partners verder verkend.

Uitdagingen voor het veld:

Bij de samenwerking op het terrein van arbeidsmarktbeleid is het belangrijk dat betrokken partijen bewust zijn van een steeds veranderende omgeving, zodat zij daar telkens op in kunnen spelen. Daarom is het belangrijk dat werkgevers, onderwijs en de kamer van koophandel per (economische) subregio bekijken hoe de arbeidsmarktvrage voor nu en de nabije toekomst is. Met de toenemende aandacht voor de kenniseconomie in Utrecht raken de midden- en lager opgeleiden op de achtergrond. In het middelbaar beroepsonderwijs worden jongeren opgeleid voor cruciale beroepen binnen onder andere de ICT-sector, de gaming industrie, zorg² en techniek. Een goede

---

² Samen leven in Utrecht, Derde Sociaal Rapport provincie Utrecht, Telos, oktober 2010

toekomstgerichte afstemming van vraag en aanbod is van belang voor een economisch en maatschappelijk aantrekkelijke regio. Aantrekkelijk beroepsonderwijs, een zoveel mogelijk regionaal afgestemd opleidingsaanbod en betrokkenheid van werkgevers bij dat onderwijs, zorgt ervoor dat werkgevers het personeel krijgen dat ze nodig hebben en studenten eerder hun opleiding afmaken. We merken vanuit ons netwerk binnen het onderwijs en bedrijfsleven dat afspraken over wederzijdse versterking nog lang niet vanzelfsprekend zijn. Hierdoor mist het bedrijfsleven de kans om geschikt en goed opgeleid personeel te vinden. En het onderwijs kan jongeren onvoldoende (gemotiveerd) voorbereiden op de arbeidsmarkt, met hoge uitvalpercentages als gevolg.

2.1.3 Participatie van jongeren

Doel:

- Monitor jongerenparticipatie
- Partners op het gebied van participatie samenbrengen
- Kennis van goede bestaande aanpakken verspreiden in de provincie

Behaalde resultaten:

- Met de monitor Jongerenparticipatie zijn succesvolle aanpakken in onze provincie geïnventariseerd die gericht zijn op het verbeteren van maatschappelijke participatie van jongeren en het voorkomen van uitval. Uit de inventarisatie blijkt dat veel gemeenten een verticale vorm van participatie gebruiken (iets bedenken waarna jongeren mogen bijstellen/uitvoeren) en dat een integrale aanpak nog veel aandacht vraagt. Nieuwe aanpakken die als project starten blijven in projectvorm en afhankelijk van incidentele subsidies.
- Conferentie Jongeren in Beeld met deelnemers afkomstig uit gemeenten, onderwijs, welzijns-, sport- en cultuurinstellingen, adviesbureaus en sociaal ondernemers en met medewerking van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op de conferentie werd kennis gedeeld over de vragen wat de benodigde randvoorwaarden zijn om maatschappelijk uitval van jongeren te voorkomen en een duurzaam effect te bereiken, wat de actuele ontwikkelingen in Utrechtse gemeenten zijn en hoe we jongeren actief en betrokken houden en bereiken.
- Werkatelier Jongerenparticipatie met beleidsambtenaren jeugd en welzijn, leidinggevend en uitvoerders van welzijnsorganisaties uit de Provincie Utrecht. Aan de hand van het model 'horizontale en verticale participatie' is gesproken en nagedacht over welke wijze van resultaatverantwoording wenselijk is, wat doel en werkwijze van horizontale en verticale participatie zijn en wat dat vraagt van gemeente en uitvoerder. Wat betekent dit voor de verantwoording van resultaten? Voor de mate van controle? Voor het effect van de activiteiten?

Uitdagingen voor het veld:

De bezuinigingen in de sociale sector maken het belang van denken en handelen in termen van maatschappelijk rendement en het maken van kosten/batenanalyses urgenter. Het helpt bij de onderbouwing en verantwoording van publieke uitgaven. Als een nieuwe manier, een nieuwe aanpak meer rendement oplevert dan al bestaande praktijken, moet de (vaak moeilijke) keuze worden gemaakt om de bestaande (oude) praktijk af te schaffen en de middelen die hiervoor beschikbaar waren, in te zetten op nieuw beleid. Op die manier wordt voorkomen dat succesvolle methoden altijd afhankelijk blijven van incidenteel budget. Gemeenten hebben hierin een belangrijke regierol. De handreiking 'Werken aan maatschappelijk rendement' van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Informatie over de 'projectencarrousel' zijn voor die omslag uiterst zinvol.

2.1.4 Ouderbetrokkenheid

Doel:

- Vormgeven van een structurele aanpak ouderbetrokkenheid voor gemeenten en onderwijsinstellingen.

Behaalde resultaten:

- De provincie heeft een praktische handleiding ouderbetrokkenheid samengesteld. Deze handleiding bevat praktische handvatten om ouderbetrokkenheid in de school en omgeving vorm te geven. Deze handleiding is verspreid onder alle Utrechtse gemeenten en bij onderwijsinstellingen in de provincie.
- De provincie is een samenwerkingsverband gestart om met de Hogeschool Utrecht en diverse brede scholen (Houten, Utrecht, Woerden, De Ronde Venen, Nieuwegein) om ouderbetrokkenheid te onderzoeken. In 2009 heeft de Hogeschool Utrecht onderzoek gedaan naar de ontwikkelkansen van de “brede” scholen in onze provincie. De rol en betrokkenheid van ouders kwam hierbij als duidelijke kans naar voren. In het derde kwartaal 2010 is de uitvoering gestart en loopt op schema.
- Op basis van onderzoek van de Hogeschool Utrecht naar de ontwikkelkansen van de “brede” scholen in onze provincie, kwam de rol en betrokkenheid van ouders als duidelijke kans naar voren. Twee brede scholen in Amersfoort onderzoeken met de Hogeschool Utrecht momenteel aan de hand van praktische invulling de kansen en effecten van ouderbetrokkenheid. In een regionaal platform (diverse brede scholen uit Houten, Utrecht, Woerden, De Ronde Venen, Nieuwegein) wordt deze kennis gedeeld en verder uitgewerkt naar praktische toepasbaarheid. Het project rondt in het eerste kwartaal van 2012 af waardoor over definitieve opbrengsten nog niet kan worden gerapporteerd.

Uitdagingen voor het veld:

Ook uit recent onderzoek van hoogleraar pedagogiek Mischa de Winter van de Universiteit Utrecht blijkt het belang van het betrekken van ouders bij de schoolloopbaan van hun kind. Onderzoek laat zien dat kinderen zich beter ontwikkelen als ze opgenomen zijn in sociale netwerken die groter zijn dan het gezin alléén. Als er bijvoorbeeld goede verbindingen zijn tussen ouders in de buurt en tussen ouders en school, dan presteren kinderen beter en hebben ze meer kans op maatschappelijk succes.

2.1.5 Laaggeletterdheid

Doel:

- Opzetten van regionale samenwerking en het bieden van een provinciaal platform.
- Gemeenten ondersteunen bij een structurele aanpak laaggeletterdheid.

Behaalde resultaten:

- De provincie heeft de regie gevoerd bij de totstandkoming van twee nieuwe regionale samenwerkingsverbanden laaggeletterdheid: Nieuwegein, Vianen, Lopik, IJsselstein, Houten en Zeist, Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede, Utrechtse Heuvelrug. In deze regio's worden bewustwordingstrainingen gegeven aan o.a. Bureau Jeugdzorg, politie, GGD en welzijnswerk om

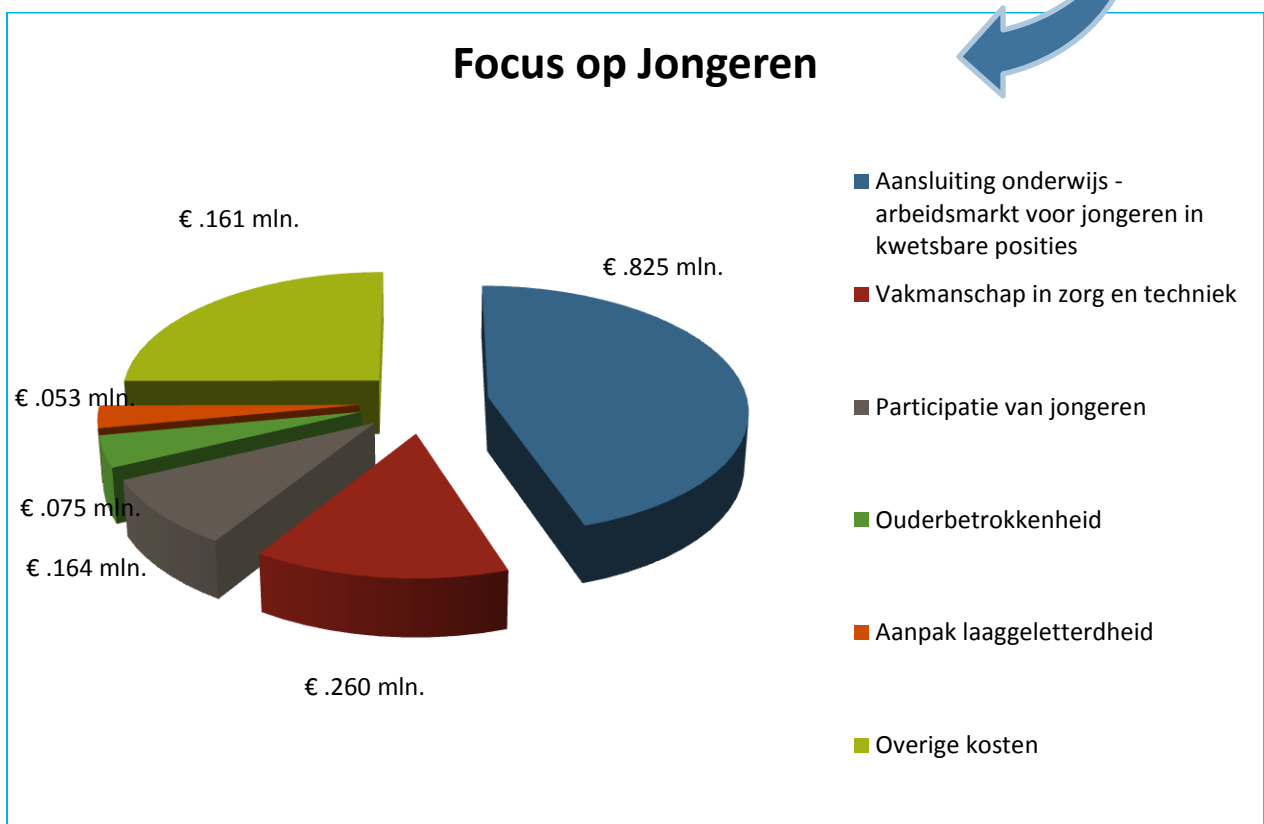
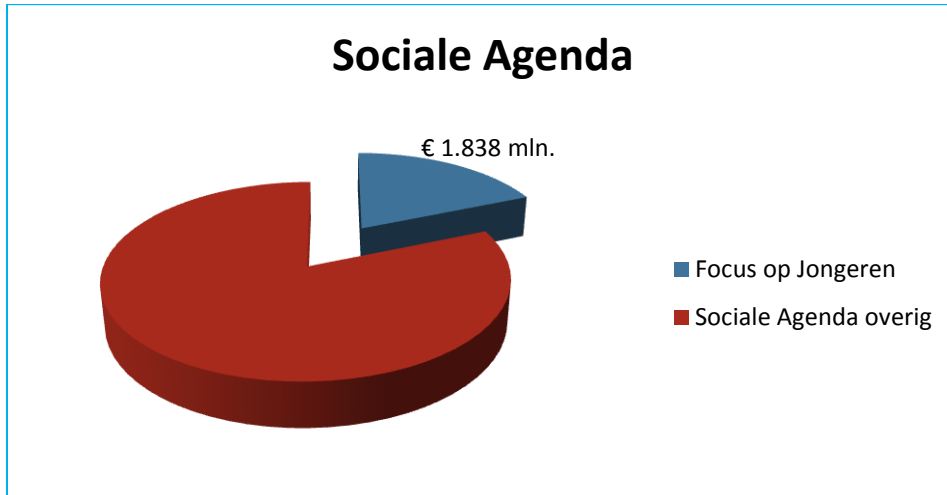
laaggeletterdheid te herkennen en mensen toe te leiden naar cursussen. Beide samenwerkingsverbanden zijn operationeel.

- De provincie heeft tijdens de week van de alfabetisering, september 2010, samen met CINOP en Stichting ABC de landelijke dag van de ambassadeurs laaggeletterdheid georganiseerd. Tijdens de bijeenkomst heeft de provincie een Utrechts platform voor ambassadeurs laaggeletterdheid mede opgezet. Dankzij deze succesvolle bijeenkomst zijn samenwerkingsverbanden ontstaan tussen onderwijsinstellingen en kennisinstututen in onze regio.
- Provinciale effectmeting laaggeletterdheid 2010 waaruit blijkt dat een toenemend aantal gemeenten actief zijn op het gebied van laaggeletterdheid. Zowel ambtenaren Educatie als ambtenaren Jeugd geven aan behoefte te hebben aan cijfers over de doelgroep jongeren met weinig basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen). Ook geven zij aan behoefte te hebben aan concrete handreikingen voor de inzet van budgetten en vorm geven van beleid.
- Onderzoek Hogeschool Utrecht naar aanpak screening en doorverwijzing laaggeletterde jongeren in regio zuidoost Utrecht. In die regio hebben de gemeenten Zeist, Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug samen met UWV en ROC Midden Nederland en met ondersteuning van de provincie Utrecht, gezocht naar een gezamenlijke aanpak om laaggeletterde jongeren te vinden. Die aanpak bleek in de praktijk niet eenvoudig te realiseren. De aanpak is als casus voor onderzoek gebruikt door de Hogeschool Utrecht in opdracht van de provincie. Uit het onderzoek wordt duidelijk dat samenwerking niet eenvoudig maar wel noodzakelijk is en dat kennis over laaggeletterdheid bij jongeren van essentieel belang is om tot een efficiënte aanpak te kunnen komen. Gemeenten die aan de slag gaan met het thema 'laaggeletterde jongeren', kunnen uit de casus zoals in het onderzoek belicht lessen trekken. Op het gebied van (valide en praktische) screening, samenwerking en afstemming over laaggeletterdheid onder jongeren worden diverse aanbevelingen gedaan waar elke andere gemeente haar voordeel mee kan doen.
- Onderzoek Taalachterstanden onder Utrechtse jeugd. In dit onderzoek heeft Cinop de risicofactoren van taalachterstanden bij jongeren per Utrechtse gemeente in kaart gebracht. Met de resultaten van de analyse worden gemeenten geïnformeerd over en bewust gemaakt van factoren die kunnen samenhangen met het taalniveau van jongeren. Uit eerder onderzoek in 2010 onder Utrechtse gemeenten bleek namelijk dat hierop weinig zicht was, maar die behoefte er wel degelijk was.
- Kennisatelier 'Laaggeletterde Jongeren op de agenda' met deelnemers van gemeente, onderwijs, bibliotheek, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en onderzoeksinstituten Cinop en Hogeschool Utrecht in het kader van kennisdeling. Met de partners is naar efficiënte manieren gezocht om laaggeletterdheid onder jongeren terug te dringen. Gemeenten kunnen een verbindende en procesmatige rol spelen tussen de relevante partijen, zoals scholen, uwv/ jongerenloket, welzijn, taalaanbieders en werkgevers. Een flexibel aanbod, slimme samenwerkingsverbanden en effectieve manieren om jongeren te motiveren zijn de sleutelwoorden om jongeren te stimuleren hun taalachterstand te overbruggen.

Uitdagingen voor het veld:

Jongeren zijn binnen het thema laaggeletterdheid een nog onderbelichte doelgroep. Echter, hoe eerder laaggeletterdheid wordt gesignaleerd, hoe eerder er ook aan vaardigheden kan worden gewerkt om een opleiding te kunnen volgen of de arbeidsmarkt te betreden. Breed verspreide kennis over de wijze waarop laaggeletterdheid onder jongeren kan worden gesignaleerd is er tot op heden nog niet. Ook over de wijze waarop jongeren kunnen worden toegeleid naar een aanbod om taalvaardigheden te versterken is nog weinig kennis voor handen. Met het onderzoek van de Hogeschool Utrecht en het onderzoek Taalachterstanden onder Utrechtse jeugd zijn we als provincie voorloper geweest in het agenderen en aanjagen van het thema.

Financiën:

Met Overige kosten wordt bedoeld: personeelslasten, onderzoek en ontwikkeling, communicatie, zaalhuur etc.

2.2 Eerste fase sociale agenda: 2008-2009

Met de vaststelling van de kaderstelling voor de Focus op Jongeren op 22 maart 2010 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afronding van de eerste fase van de Sociale Agenda. Over het inhoudelijke beleid en de resultaten van de projecten waren Provinciale Staten reeds geïnformeerd per voortgangsrapportage in november 2009. Om die reden is deze paragraaf over de eerste fase beduidend beknopter van opzet dan die over de Focus op Jongeren en ligt de nadruk hier vooral op de financiële verantwoording.

2.2.1 Onderwijs en arbeidsmarkt

Voortijdig Schoolverlaten

Samenwerkingspartners ondersteunen bij het bevorderen van

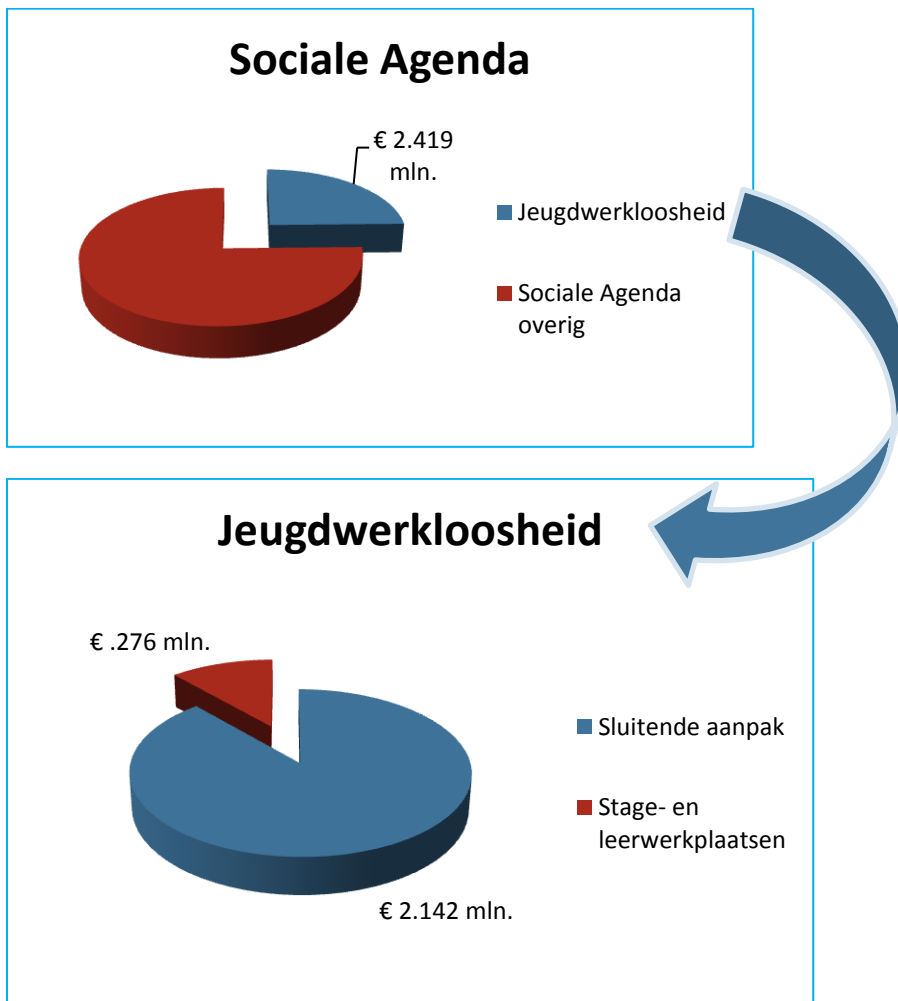
- bewuste school- en beroepskeuze: 5 projecten
- doorlopende schoolloopbanen: 4 projecten
- verbeteren van de registratie van verzuim en voortijdig schoolverlaten 3 projecten
- vergroten van de effectiviteit van de aanpak voortijdig schoolverlaten 1 project

Jeugdwerkloosheid

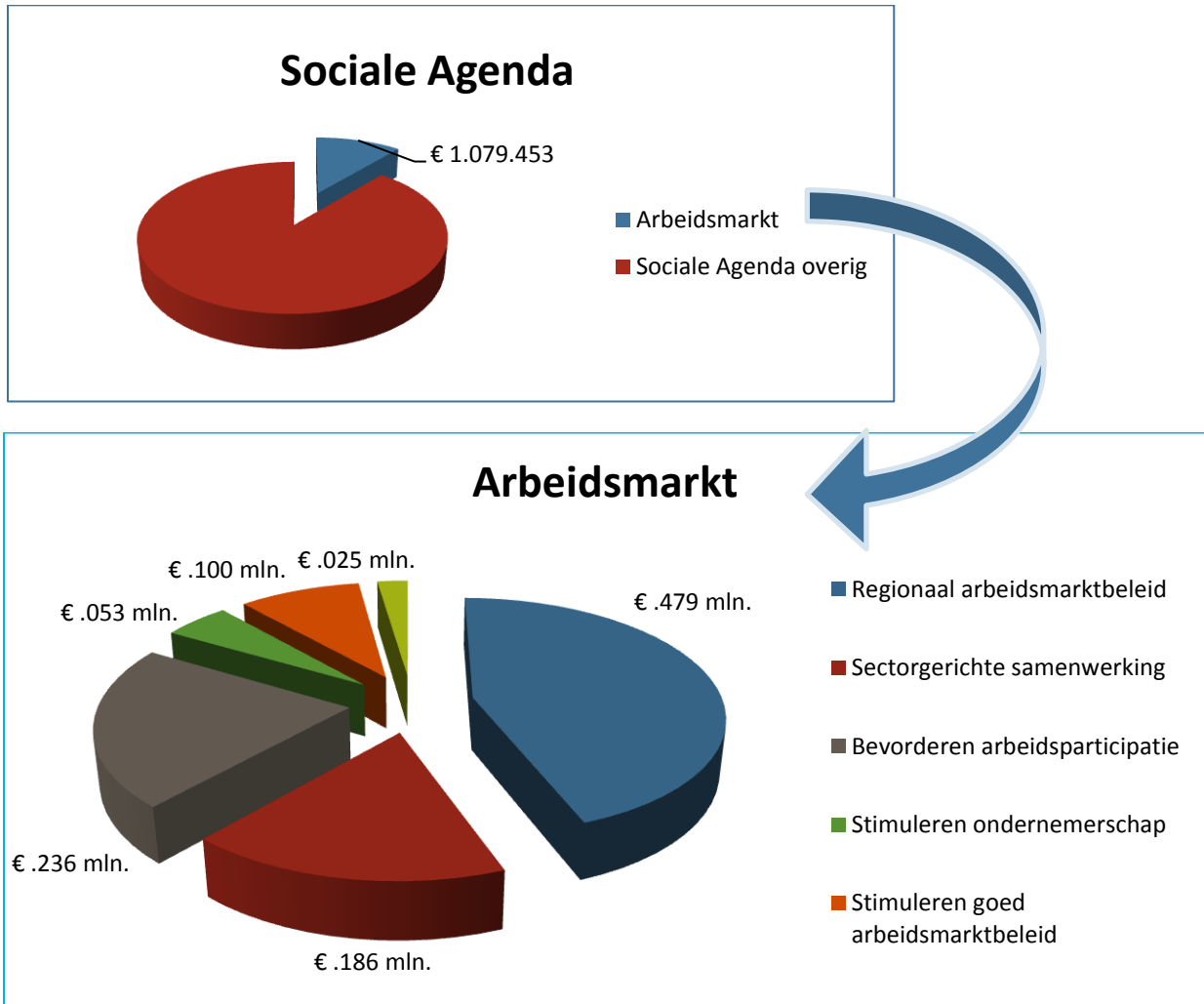
- Stage- leerwerkplaatsen (uitbereiding aanbod en bevorderen match):
- Sluitende aanpak (regionale aanpak harde kern en sectorale aanpak):

6 projecten
7 projecten

Arbeidsmarkt

- Stimuleren regionaal arbeidsmarktbeleid: 5 projecten
- Sectorgerichte samenwerking gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven: 4 projecten
- Bevorderen arbeidsparticipatie 45-plussers, allochtone vrouwen en vluchtelingen: 4 projecten
- Stimuleren ondernemerschap via het onderwijs: 2 projecten

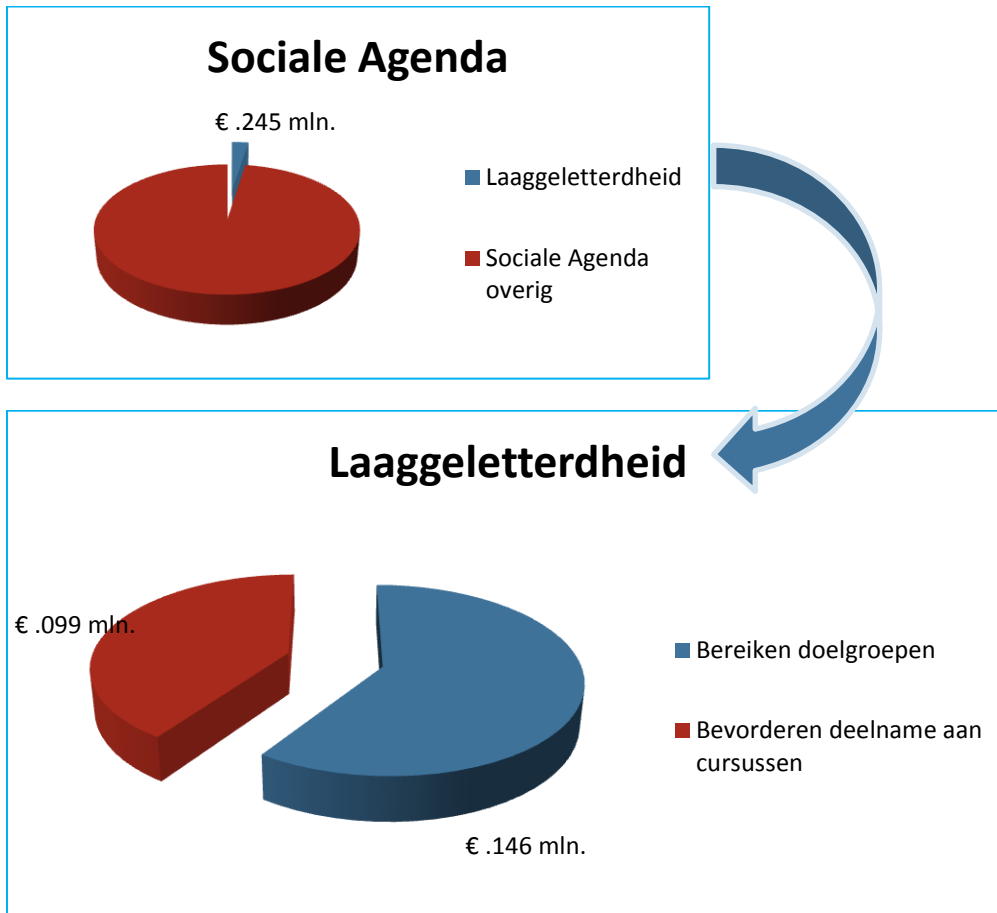

Laaggeletterdheid

Samenwerkingspartners ondersteunen in:

- het bereiken van de doelgroep: 4 projecten
- het bevorderen van deelname aan cursussen: 4 projecten

2.2.2 Integratie en Participatie

Sociale Cohesie, ontmoeting en actief burgerschap

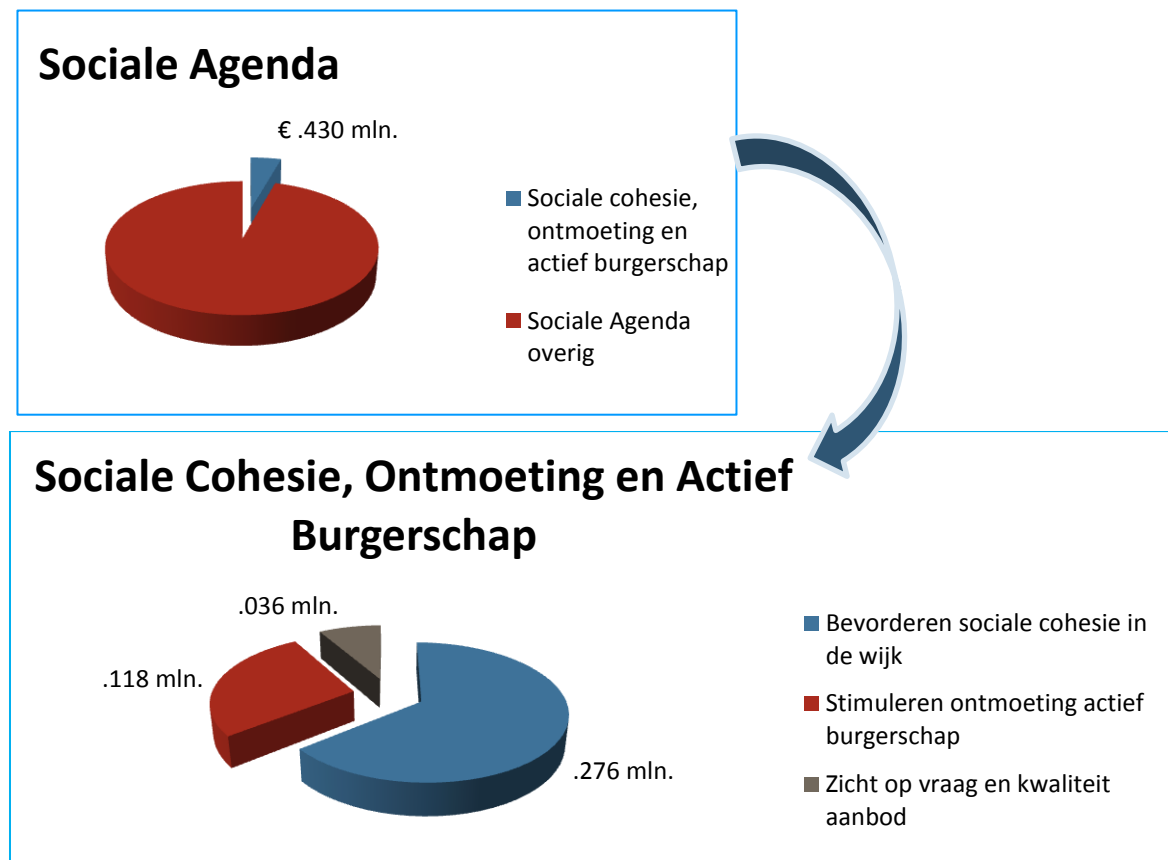
Meer duurzame contacten tussen verschillende bevolkingsgroepen door samenwerkingspartners te ondersteunen in:

- Bevorderen sociale cohesie in de wijk: 5 projecten
- Stimuleren van ontmoeting en actief burgerschap: 15 projecten

- Zicht op vraag en kwaliteit van het aanbod:

Toolkit Integratie&Participatie ontwikkeld voor gemeenten en maatschappelijke organisaties.

- Verspreiden van goede voorbeelden: Nieuwsbrief en website Sociale Agenda

Integratie in het onderwijs

Doel en behaalde resultaten:

Meer duurzame contacten tussen verschillende etnische bevolkingsgroepen op en via scholen tot stand brengen /gekomen dan in 2007 het geval was.

De provincie Utrecht heeft hieraan bijgedragen door samenwerkingspartners te ondersteunen bij het bevorderen van integratie in het primair en voortgezet onderwijs door op de volgende thema's:

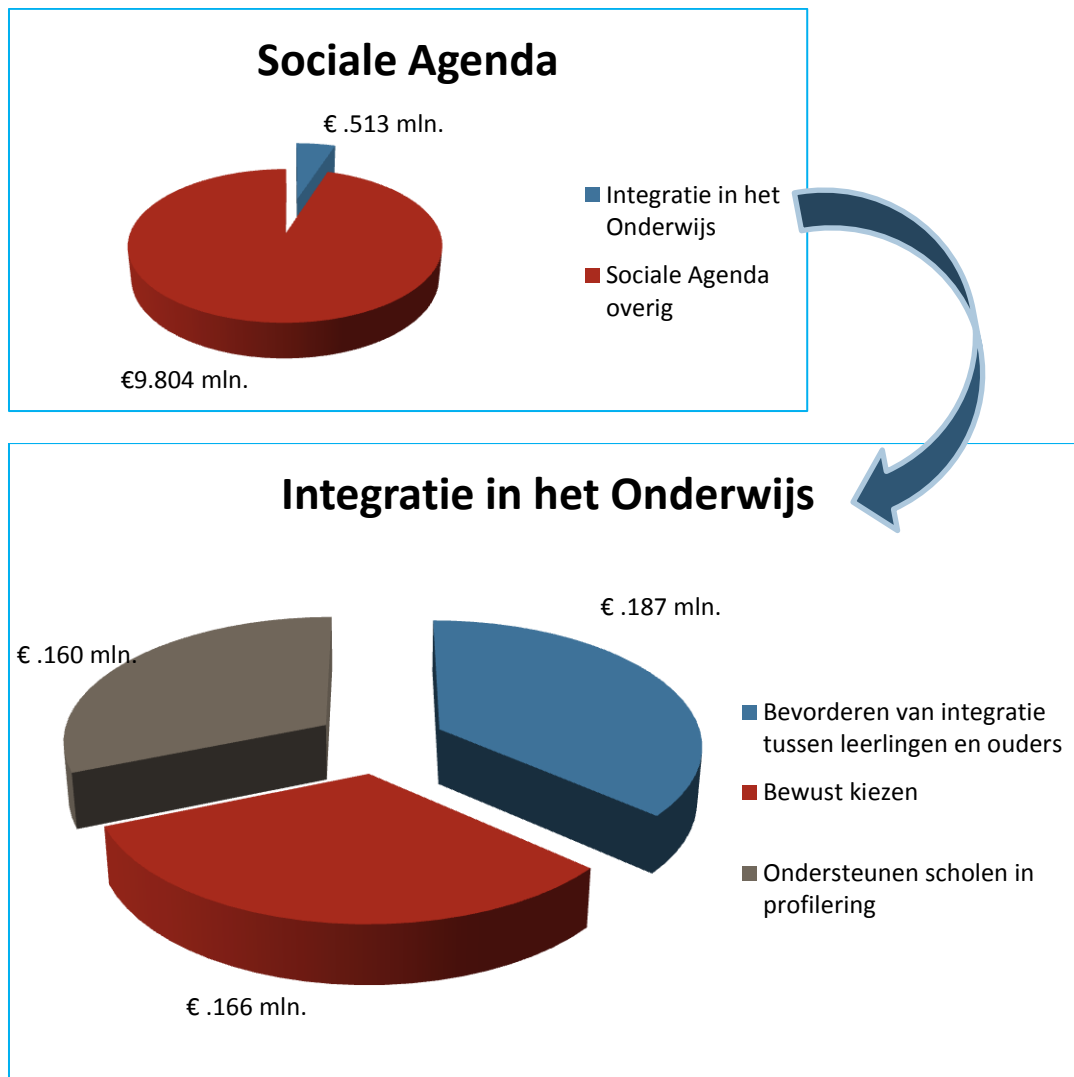
- Voortzetten van Domino naar Stratego:

Afspraken uit Convenant Stroomlijnen aanmeldprocedures voortgezet onderwijs stratego-regio 2008-2011 (december 2008) in november 2011 volledig geïmplementeerd

Aanvullen acties/resultaten

- Bevorderen van integratie tussen leerlingen en ouders: 3 projecten
- Bewust kiezen: 1 project
- Ondersteunen scholen in profilering: 2 projecten

Financiën:

H.3 Financiën

Voor het vierjarig programma was oorspronkelijk een budget beschikbaar van €11.090 mln. Bij najaarsnota 2011 is een bedrag van € 1,286 mln. ingeleverd, waardoor het programma over een budget van € 9.804 mln. heeft beschikt. Daarvan is € 9.504 mln. besteed (inclusief reserveringen). Het bestede bedrag is opgesplitst in de 2 fasen. In de eerste fase 2008-2009 is er € 7.966 mln. besteed. In de tweede fase 2010-2011 is met de Focus op Jongeren een bedrag van € 1.538 mln. besteed.

Een aantal gesubsidieerde projecten rondt pas af voor april 2012 en levert uiterlijk oktober 2012 een financiële eindverantwoording aan. Dit heeft te maken met de voorwaarden zoals opgenomen in de gehanteerde subsidieverordeningen van het programma. Dat betekent dat er momenteel een voorlopige maximale financiële eindsituatie wordt gegeven op basis van de reserveringen die er voor de lopende projecten zijn gemaakt. Een definitieve eindafrekening van het programma wordt opgenomen in de provinciale jaarrekening 2012.

Het budget is als volgt verdeeld (bedragen per onderdeel):

1 ^e fase	Uitgaven in mln.
Onderwijs-Arbeidsmarkt	5.986
Integratie-Participatie	.943
Overige kosten	1.037
Totaal 1^e fase	7.966
2 ^e fase	
Focus	1.377
Overige kosten	.161
Totaal 2^e fase	1.538

